

Apie vidinę laisvę ir paršelį Migelį

Gegužės 26 dieną Kupiškio viešojoje bibliotekoje pristatytas žurnalas „Baltas kambarys“ ir Marijos Aušrinės Pavilionienės knyga „Išsilaisvinimas iš grandinių“. Dalyvavo šios knygos autorė ir žurnalo redaktorė bei leidėja, menininkė Luana Masienė.

Banguolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

KULTŪROS KLASĖS TRIBŪNA

„Sveiki gyvi atvykę į „Baltą kambarį“, kuris vėl Kupiškyje po penkerių metų. Jūs kitose bibliotekos patalpose jis viešėjo 2021 metais. Kadangi „Baltas kambarys“ neapibrėžtas nei savo forma, nei pavidalais, tai mes darome skirtingus susitikimus. Šiandien mūsų susitikimas skleisis per Aušrinės rubriką. Ji vėliau papasakos, kaip pateko į „Baltą kambarį“, kaip susipažinome“ – susitikimo pradžioje kalbėjo L. Masienė.

Ji papasakojo, kuo žurnalas „Baltas kambarys“ išsiskiria iš kitų tokio pobūdžio leidinių. Pirmiausia ne forma, bet savo idėja. „Baltas kambarys“ skirtas kūrybinei klasei. Kūrybinė klasė yra amerikiečių sociologo Richardo Florido terminas, sociologinė ir ekonominė koncepcija, gyvuojanti trisdešimt metų. Šiai klasei priskiriami žmonės, gyvenantys iš intelektinės veiklos.

Antras momentas, išskiriantis „Baltą kambarį“ iš kitų leidinių, tai jo struktūra.

„Atsivertę žurnalo turinį nerastite pavardžių, jo struktūra įdaiškinta. Tai daiktai, kurių yra kiekvieno žmogaus kambaryje. Adata, sietynas, raudoni bateliai, prielangė, kavos puodelis, katilukas, žemėlapis. Po kiekviena šia įdaiškinta rubrika slėpi asmenybės. Tai tarsi savotiškas žaidimas – daiktaiškumas prieš žmogiškumą.“

Gal drastiškai nuskambės, bet žmogus yra laikinas. Vėliau už jį kalba daiktai, pastatai, knygos, muziejai. Žmogaus nebėra, bet jo dvasia uždaroja į materialius dalykus. Tai „Baltas kambarys“ ir uždarinėja mano amžininkus dailininkus, fotografus, rašančius žmones, tekstų kūrėjus į keistą popierinio pavidalo laiko kapsulę, kuri paleidžiama į kosminę erdvę keliauti laiko kilpomis“ – kalbėjo

Marija Aušrinė Pavilionienė rašė autografus. Autorės nuotraukos

Marija Aušrinė Pavilionienė pristatė savo naują knygą ir kalbėjo apie žmogaus gyvenimą, jo metų raidą.

žurnalo leidėja.

Pasak jos, trečias „Balto kambario“ išskirtinumas yra laisvė. Šio žurnalo nefinansuoja nei ministerijos, nei religinės ar kitos visuomeninės organizacijos. Jį leidžia paršelis Migelis. Tai yra jos taupyklė.

„Aš esu matematikos korepetitorė, visą gyvenimą rengiu mokinius, studentus egzaminams. Taigi paršelis Migelis taupo pinigus ir sutaupeš išleidią šį žurnalą almanachą. Mes su paršeliu esame laisvi ir savo pasaulėžiūra, ir pasaulėjauta. Todėl skaitant žurnalo tekstus galima rasti kardinaliai priešingų nuomonių. Jos šioje komunoje, „Baltame kambaryje“, darniai sugyvena. Čia telpeame visi su nevienodais savo gyvenimais, ateiname iš skirtingų kambarių.“

Pirmiausia tekstai dedami į mūsų interneto svetainę, vėliau tas virtualus turinys kartą per metus sugula į popierinio žurnalo puslapius“ – pasakojo L. Masienė.

ŽMOGAUS GYVENIMO RAIDOS YPATUMAI

M. A. Pavilionienės knygos pristatymo pagrindinis motyvas irgi buvo vidinė žmogaus laisvė. Viešnia sakė, kad Kupiškyje lankosi pirmą kartą. Pasidžiaugė, kad čia sutiko buvusią studentę. Vadinasi, išliko dvasinis ryšys. Išgirdo malonių žodžių, smagu, kad yra nepamiršta ir už tai dėkinga.

riu laikytis to krašto istorijos, geografijos, tam tikrų konkrečių įvykių, prisiminti konkrečius žmones, kurie kūrė tą valstybę“ – pasakojo M. A. Pavilionienė.

Ji suprato, kad yra įstatyta į tam tikrą sistemą. Vienintelė likusi laisvė buvo faktų komponavimas. Kokią temą, kokį pjūvį vaizduodama ar aprašydama šitą kraštą ji pasirinko. Čia ir buvo jos laisvė.

„Kai Luana pasiūlė rašyti apie tuos kraštus, į kuriuos aš keliauju, jai pasakiau, kad temą pasirinksiu pati. Iš tikrųjų nuvykusi į tam tikrą kraštą, pavyzdžiui, Egiptą, pasukutinė kelionė buvo į Mongoliją, patyriau tam tikrus istorijos, geografijos, gamtos įspūdžius. Bet to nepakako. Aš ėmiau skaityti apie tuos kraštus, gilintis, pirkti knygas ir tuomet konkretus kraštas arba valstybė sužibo visai kita spalva. Supratau, kiek daug sužinojau skaitydama apie Egiptą, skaitydama Koraną, apie islamą, apie Mongoliją, apie Čingischaną. Kas yra Velsas? Ir taip toliau. Tai buvo dar vienas mano universitetas“ – tvirtino rašytoja.

Ji mielai priėmė Luanos pasiūlymą sudaryti knygą iš straipsnių apie keliones. Juk kaip pensininkė turėjo užimti kažkuo smegenis. Reikia nuolat rūpintis savo protu, intelektu, ne tik fiziniu būviu. Suvoke, jei nedirbs, tai daug praras.

PRISIDĖJO IR NYČĖ

„Knygą rengiau pusmetį. Iš tikrųjų buvo didelis džiugesys, nes aš tuos straipsnius koregavau, juos kitaip perrašiau. Į juos įdėjau savo gyvenimą, šiek tiek daugiau papasakojau. Pridėjau truputį paskalų, kurios mane gana žeidė. Ši knyga tapo net nuotraukų albumu. Tai buvo gražus, kolektyvinis darbas su leidykla nuostabių pavadinimų „Saulės žmonės“, kuriai vadovauja Robertas Dumša.

Dizainerė sugalvojo viršelio spalvas. Iš pradžių nupiešė vieną moterį ant kalvos. Su šiuo įvaizdžiu nesutikau. Man reikia aistros, spalvų. Taigi viršelis buvo pako-reguotas pagal mano norus. Zavėjau Roberto sugebėjimu gražiai sudėlioti tekstą, nuotraukas.

Luana Masienė, leidėja ir redaktorė, menininkė, papasakojo apie žurnalą „Baltas kambarys“.

NUO KELIONIŲ IKI KNYGOS

Ji papasakojo, kad visą gyvenimą mėgo keliauti, bet niekada to neprašinėdavo. Vieną kartą sulaukė Luanos laiško. Ji pakvietė į „Baltą kambarį“, į kūrybinę klasę. Nesuprato, kas tai per klasė, kas tas baltas kambarys. Luana ją įvardijusi M. A. P., t. y. kaip žemėlapi. Ne tik, kad daug keliaujanti, bet ir dėl pirmų jos vardo ir pavardės raidžių žaismo, kuris panašus į anglišką žodį, reiškiantį žemėlapi.

„Labai džiaugiuosi, kad Vilniaus universitete pradėjau dėstyti amerikiečių literatūros kursą, amerikiečių literatūros seminarus, romantizmą, dvidešimtąjį amžių. Bet tada aš supratau, kad negaliu savo straipsniuose ir paskaitose nukrypti nuo asmenybės, apie kurią kalbu. Turiu vadovautis tos asmenybės pažūromis, tuo laikotarpiu, kuriame asmenybė gyvena. Galbūt tik kažkuriais atsiliepimais apie šią asmenybę. Aš buvau įstatyta į tam tikrus rėmus. Panašiai man nutiko, kai ėmiau mokyti rašyti apie keliones. Luana paprašė aprašyti tuos kraštus, kuriuose aš buvau. Rašydama supratau, kad negaliu atsidėti vaizduotei, fantazijai. Tu-

Apie vidinę laisvę ir paršelį Migelį

Atkelta iš 8 p.

„Nyčė rašė, kai vieni stabai verčiami ir sudaužomi. Žmonės, minia pastato naujus. Taigi niekada neįvyksta stabų saulėlydis, nes visą laiką vyksta stabų saulėtekis, minia garbina stabus. Minioje žmogus, kuris dar savęs nesuvalkio, jaučiasi saugus ir net pranašesnis už kitus, nes jis padarė taip, kaip reikalavo minia. Jis nieko nepažeidė, jis saugus.“

Tai va, čia ir kyla egzistencinis klausimas, kaip žmogus turi gyventi?

Aš, pavyzdžiui, viską padariau, kaip iš manęs reikalavo visos normos, visi stabai. Visą pasiekiau, atidaviau duoklę Tėvynei, šeimai. Turiu aštuonis anūkus, slaugiau sergantį vyrą. Ir kas iš to? Kas iš to, kad aš čia pasiekiau viską.

Dabar jau skaičiuoju, kiek man liko dar gyventi ir kaip aš turiu li-

kusį laiką gyventi, kol pasibelsiu į tas duris. Aš žinau viena, kad gyveniu dvasinėje laisvėje ir niekam jos neleisiu suvaržyti“ – išsakė savo požiūrį rašytoja.

Ji tvirtino, kad netiki jokiais religinėmis dogmomis, yra visiškai bedievis. Stengėsi šviesti žmones. Tam buvo pašalvinti visą savo gyvenimą „Išsilaisvinimas iš grandinių“ taip pat yra šviečiamoji knyga. Bet visgi buvo abejonių dėl jos rei-

kalingumo žmonėms. Tuomet sūnėms jai pasakė: „Juk rašydama Tu švieti žmones.“ Visuomet maniusi, kad švietimu įmanoma sumažinti nemąstančių žmonių gretas.

M. A. Pavilionienė sakė, kad labai mėgsta saulę. Geriausiai jaučiasi Egipte. Šioje šalyje praleidžia kasmet ketelį mėnesių. Indijos saulė jai netinka. Ten per daug drėgna. Artimiausiu metu planuoja vykti į Zanzibarą, kur gyvena vyriausias jos sūnus.

„Vienodų gyvenimo receptų visiems žmonėms nėra ir negali

Apėmė džiugesys, kai vieną dieną atsikėliau ir nebuvo ką daryti, nes knyga buvo atiduota. Pasigėdau šito nuostabaus triūso, kai atsidėsi ir taisy, grožiesi, tariasi. Tai buvo puikus mano gyvenimo momentas“ – prisiminė M. A. Pavilionienė malonius knygos leidybos rūpesčius.

Pasak jos, reikėjo sugalvoti knygos pavadinimą. Vartydama savo užrašus atsivertė tą vietą, kur buvo užrašyti mėgstamiausio filosofo Frydricho Nyčės mintis. Užkliuvo sakiny, kuriame parašyta „grandinių liga“. Paimė jo knygą, kad išsiaiškintų, kas tai yra. „Pasirodo, kad pagal Nyčę grandinės yra visos tos normos, kurias jau minėjau. Kai tu gimsti ir augdamas turi elgtis, kaip tau sako tėvai, kaip iš tavęs reikalauja mokykla, kažkokios organizacijos, partijos ir taip toliau, ir taip toliau. Taigi darydamas taip, kaip reikalauja grandinės, tu net pradėsi šokti. Nyčė rašo su ironija, kad šoka sukaustyti grandinėmis tol, kol išmoka iš jų išsilaisvinti. O kas tai yra? Tai yra tapti pačiu savimi ar pačia savimi.“

Ar kiekvienas žmogus, sulaukęs brandos ar garbaus amžiaus, yra laisvas viduje? Vidinė laisvė buvo šventas mano gyvenimo dalykas“ – tvirtino M. A. Pavilionienė.

ŽMONIŲ ŠVIETIMUI

Ji sakė, kad slogiausias gyvenimo etapas buvo dvylika metų Seime, kai stigo vidinės laisvės, bet tą laiką padėjo išverti suvokimas, kad Seimo tribūna, galimybė išeiti į televizijos eterį padeda žmonėms išsakyti tai, ką norėjo. Taip gimė jos Partnerystės įstatymo projektas, Eutanazijos projektas, projektai už lyčių lygybę ir darną. Už visa tai ją kritikavo Socialdemokratų partija. Bet šie sunkumai užgrūdino, teikė stiprybės.

„Išsilaisvinimas iš grandinių buvo mano gyvenimo credo. Tačiau Nyčė kalbėjo ne tik apie grandinių ligą. Jis kalbėjo ir apie stabų saulėlydį. Yra kita knygutė „Stabų saulėlydis““

Nukelta į 9 p.